

Légies és súlyos, fenséges és játékos

Villáminterjú Tranker Kata képzőművésszel

Tranker Kata (1989) Esterházy-díjas képzőművész alkotásaiban gyakran a történelem előtti tárgyakra reflektál nagyon is kortárs kérdéseket felvetve, így azt is vizsgálat tárgyává teszi, hogy mire is tekintünk hagyományosan művészeti alkotásként. Művei megidézik a premodern társadalmak tárgyi kultúráját, szakralitását, miközben nagyon is személyes és hétköznapi dolgok foglalkoztatják: az emberek és állatok közti határvonalak, az anyaság, a szociális kapcsolatok – amelyek természetesen közvetítenek általános, az egész emberiség számára fontos kérdéseket. Fiatal képzőművészeket bemutató villáminterjú-sorozatunk első része

ISÓ M. EMESE: *Kezdjük azzal, miért éppen ezt az alkotást választotta, hogy kísérje az Önnel készült interjút?*

TRANCKER KATA: Most, amikor a kérdésekre válaszolok, derült ki, hogy 2022 elsőként bejelentett Nobel-díját Svante Pääbo kapta. Ez a fiziológiai és orvosi Nobel. Svante Pääbo rengeteget tett azért, hogy a Homo sapiens és más, kihalt emberfélék genetikai kapcsolatáról többet tudjunk. Gyakorlatilag egy új tudományágat hozott létre, ami a paleogenomika. Kutatásai számomra nagyon inspirálóak, mivel engem is borzasztóan érdekel az emberi evolúció, az ember és az állatvilág közötti határvonal feloldása. A képen látható szobrom kísérlet a különféle szinteken elmesélhető eredettörténetek szintetizálására. Szívesen Svante Pääbonak ajándékoznám.

– *Hogyan fogalmazná meg ars poeticáját/mottóját?*

– Nincs ilyenem, de ha mondanom kell valamit, akkor tulajdonképpen mindig azt keresem, hogy mi az, ami egyszerre személyes és általános, légies és súlyos, fenséges és játékos.

– *Kiket tekint előképének, mesterének?*

– Szabados Árpád volt az egyetemen (a Képzőművészeti Egyetemen – a szerk.) az első mesterem, legtöbbször az ő gondolatai jutnak eszembe. Nem igazán a technikai vagy formai megoldásokkal kapcsolatban, hanem úgy általában az élettel és a művészléttel kapcsolatban osztotta meg a tapasztalatait, amiken még mostanság is el szoktam gondolkodni.

– *Ki/mi ma a legfontosabb, legnagyobb hatású (kortárs?) művész, intézmény, kiállítóhely Ön szerint?*

– Ezt nyilván nem lehet mérni, de tény, hogy a Velencei Biennálé (Velencében rendezett művészeti fesztivál, amelyet kétévenként rendeznek 1895 óta – a szerk.) és a Documenta (száz napon át nyitva tartó kortárs nemzetközi művészeti esemény, amelyet 1955 óta rendeznek meg ötévente Kasselben) hatása óriási a régió kortárs művészetében folyó diskurzusokra, a trendek szempontjából pedig a nagy kereskedelmi vásárok, mint az ArtBasel vagy a Frieze a leginkább meghatározóak. Művészek közül nehéz kiemelni egyet, erre nem is vállalkoznék.

– *Mi a legfontosabb motorja művészetének? Mi hat rá a legjobban?*

– A legjobban a saját életemből kiinduló felfedezések inspirálnak. Például az első gyermekem születése, a róla való gondoskodás vitt el az antropológiához és az evolúcióhoz, amelyek egy ideje borzasztóan foglalkoztatnak és számos munkámat inspirálták.

– *Hat művészetére a társadalom mentális állapota, az aktuális közéleti helyzetek?*

– Az aktualitások persze, de inkább közvetve. Volt már olyan, hogy dühömben készítettem szobrot egy politikus nyilatkozata után, de nem ez a jellemző. Nem szeretem azt, ha a munkáim csak a jelenben értelmezhetők. A társadalom mentális állapotával pedig nem tudok mit kezdeni, azon túl, hogy aggódok érte.

– *Mivel foglalkozik, min dolgozik mostanában?*

– Most Firenzében vagyok a családommal hosszabb ideig. Egyrészt tanulmányozom a különféle múzeumokat, és hagyom, hogy hassanak rám mindenféle korok műtárgyai, emlékei. Másrészt van egy egyéves lányom, aki rengeteg feladatot jelent, hiszen még velem van éjjel-nappal, ezért életemnek ez az időszak elsősorban róla szól.

– *Mit olvas mostanában? Ajánlaná másnak is?*

– Egy egyéves kisgyerek mellett nemcsak dolgozni, olvasni is nehéz. Sajnos az olvasás nagyon hiányzik mostanában. Amit viszont mégis most forgatok, az a *Teremtés könyve*, tehát Mózes első könyve. Ebből is Káin és Ábel története az, ami épp különösen foglalkoztat. A modern értelmezések ugyanis az emberi emlékezet legkorábbi töredékeit látják ezekben a történetekben, így például Káin és Ábel történetében a nomád pásztorok és a földművesek harcát, miután a paradicsomi vadászó-gyűjtögető életmódot feladtuk. Engem nagyon érdekel, mit lehet ezekből a több ezer éves írásokból megtudni a múltunkról, és nagyon szépnek találom, hogy ezek a mesészerű narratívák milyen sok réteget képesek magukban hordozni. Ha ez másnak is érdekes, nem csak szakrális szöveggént képes ezekre az írásokra tekinteni, úgy szívesen ajánlom.

ISÓ M. EMESE (1989) művészettörténész, középkorász. A késő középkori és kora újkori művészet kutatója, a CentrArt tudományos titkára, a *Hitel* képszerkesztője.

Tranker Kata: Teremtő emberekkel (papírmassza, zúzott kő, 45×55×100 cm, 2021. Fotó: Bíró Dávid)